

Predgovor

Zbornik donosi tekstove predavanja s Filozofske škole Matice hrvatske održane 14–19. svibnja 2012. u Orebiću. Voditelji su kao i za prethodne dvije škole, posvećene Platonovim dijalozima o duši odnosno Aristotelovoj *Fizici*, postavili koliko jednostavnu toliko i zahtjevnu zadaću tumačenja jednog od klasičnih djela cjelokupne povijesti filozofije. Općenita je nakana Filozofske škole da se u jednotjednom radu, koji se sastoji od izlaganja pozvanih predavača te detaljnog čitanja i tumačenja izabranih tekstova zajedno s polaznicima škole, što temeljitije proslijedi tijekom misli i pojmovno odrede bitni stavovi odabranog djela. Naglasak je pritom na slobodnom i vremenski što manje ograničenom promišljanju i razgovoru na način koji u okvirima redovitog akademskog studiranja iz razumljivih razloga nije moguć. Na zadovoljstvo voditelja studenti su uočili i visoko ocijenili tu osobitost škole, što je jedan od njih u ime svih jednoznačno posvjedočio u naknadnom prikazu njezina rada: »Jasno je gotovo samo po sebi da su takvi pogodni uvjeti rada rijetkost u akademskoj filozofiji, osobito za studente koji – prisiljeni studijskim obvezama koje im ‘bolonjski’ studij nameće kao da su radnici na proizvodnoj traci – teško nalaze vremena u toj se mjeri i na taj način, uistinu posebno, posvetiti jednom ‘klasičnom’ djelu povijesti filozofije.«¹

Izbor djela Martina Heideggera *Bitak i vrijeme* ne treba posebno obrazloženje. Široko rasprostranjena recepcija tog djela opsegom je gotovo neizmjerena, a povijest njegovih često prijepornih tumačenja jedva je moguće sagledati. No, sljedbenici kao i kritičari, poklonici kao i osporavatelji suglasni su u tomu da upravo

¹ Alen Sućeska, »Škola duha istinske filozofije«, »Vijenac«, br. 447, Zagreb, 14. svibnja 2012.

recepcija tog djela velikim dijelom tvori povijest filozofije 20. i dosad proteklog dijela 21. stoljeća. Teško je osporiti riječi kojima počinje jedan od novijih zbornika posvećenih tumačenju tog djela: »Bez *Bitka i vremena* i diljem svijeta proširene povijesti utjecaja te knjige iz 1927. koja je ostala fragmentom ne može se razumjeti ni filozofija 20. stoljeća ni internacionalna suvremena diskusija na početku 21. stoljeća.«² Jednako je uvjerljiv i stav jednog od najznačajnijih današnjih znalaca Heideggerova djela kad o knjizi *Bitak i vrijeme* kaže: »Danas je filozofiju bez te knjige nemoguće zamisliti. Njezina povijest utjecaja jedva se može obuhvatiti pogledom i nemoguće ju je revidirati. Dokle god se netko zanima za fenomenologijski i hermeneutički usmjerenu filozofiju dvadesetoga stoljeća, utjecaj *Bitka i vremena* je osiguraran. Ta knjiga još za dugo nije do kraja pročitana.«³

Zbornik svojom strukturom oslikava radni ritam škole. U prvom dijelu tjedna održana su predavanja o odabranim ključnim temama djela, svagda praćena iscrpnom i intenzivnom raspravom, a u drugom su dijelu osnovne teze pojedinačnih predavanja i problemi otvoreni u diskusijama povodom njih dodatno raspravljani u osloncu na odgovarajuće ulomke djela. Kao tekstualna podloga služili su njemački izvornik i hrvatski prijevod pojedinih paragrafa, priređen za potrebe škole jer su voditelji i ostali sudionici bili suglasni u ocjeni da postojeći hrvatski prijevod ne može zadovoljiti potrebe kvalificirana filozofijskog studija. U skladu s tim prvi dio zbornika sadrži interpretacije *Bitka i vremena* izložene u predavanjima, a drugi pregledane i dorađene prijevode tekstova koji su služili kao osnova za zajedničku raspravu i tumačenje.

Atmosferu strogog i sabranog, a ujedno opuštenog i slobodnog razmišljanja i razgovora, nadahnutu smirenim ugođajem lijepe dvorane orebičkog Pomorskog muzeja, šetnjama morskom obalom, izletima u iskonski elementarnu unutrašnjost čudnog

² Thomas Rentsch, Vorwort, u: *Martin Heidegger: Sein und Zeit*. Hrsg. von Thomas Rentsch, Berlin 2001, VII.

³ Günter Figal, *Zu Heidegger: Antworten und Fragen* (Heidegger Forum, Bd. 1), Frankfurt am Main 2009, 83.

poluotoka, večernjim druženjem uz jedinstveno pelješko vino, zbornik nažalost ne može dočarati. Ostaje nadati se da je nešto od nje na posredan način do izraza došlo u tekstovima sabranima u zborniku. Voditelji škole i priređivač zbornika žele zahvaliti predavačima na sudjelovanju u radu Filozofske škole i na trudu oko dorade tekstova za objavljivanje u zborniku, a u ime svih predavača posebno studentima, koji su svojim pažljivim i zrelo odmjerenim sudjelovanjem u velikoj mjeri doprinijeli tomu da rad škole i njome stečeno iskustvo zajedničkog učenja smijemo ocijeniti smislenim i uspješnim.

Neka zaključna riječ pripadne njihovu doživljaju: »Ono što su studentice i studenti ponijeli sa sobom nije tek *znanje* u smislu boljega shvaćanja Heideggerova djela i njegovih temeljnih pojmova, nego i *duh* svake istinske filozofije koji, naime, leži u specifičnoj metodi filozofiranja: u kritičkom pristupu temeljnim djelima filozofije koji *upravo zbog* epohalnosti tih djela ustrajava na tome da ih se ne uzima zdravo za gotovo u nekoj formi njihove isprazne teorijske glorifikacije – što ne bi bila filozofija – već da ih se čita i u njihovim implikacijama, potencijalnim propustima te osobito u onome što ona ne govore, ali možda *natuknu*, u njihovoj specifičnoj *šutnji*. Jer filozofija nije tek pravilno utvrđivanje ekspliciranoga, nego i jedno bitno ocrtavanje obrisa osebujnoga nijemog govora svakog filozofijskog djela koje onda stvara prostor daljem filozofiranju. To je način na koji filozofija nastavlja i uvijek iznova rađa samu sebe.«⁴

Zagreb, 19. ožujka 2013.

Damir Barbarić

⁴ Alen Sućeska, isto. Usp. Paula Jurić, »Filozofska škola Matice hrvatske – Martin Heidegger: *Bitak i vrijeme*«, »Filozofska istraživanja«, sv. 32., br. 2 (2012), 391-394.